

DKO-WPP.055.12.2024.ER
Warszawa, 11 grudnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 6528

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Posła na Sejm RP Pana Grzegorza Płaczka wraz z grupą Posłów *w sprawie niepokojących zmian w polskiej edukacji związanych z wprowadzeniem nowego przedmiotu pod nazwą edukacja zdrowotna.*

Szanowny Panie Pośle,

odpowiadając na interpelację w sprawie niepokojących zmian w polskiej edukacji związanych z wprowadzeniem nowego przedmiotu pod nazwą edukacja zdrowotna, uprzejmie wyjaśniam.

W świetle pogarszających się wskaźników zdrowia całej populacji, istotne są systemowe działania edukacyjne, mające na celu rozwijanie umiejętności troski o holistycznie rozumiane zdrowie. Edukacja zdrowotna to wieloetapowy, wielopłaszczyznowy i interdyscyplinarny proces prowadzący do budowania tzw. „alfabetyzmu zdrowotnego”, czyli wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pozwalających na trafne rozpoznawanie potrzeb zdrowotnych własnych i otoczenia oraz podejmowania odpowiednich działań naprawczych czy profilaktycznych.

W myśl art. 1 ustawy – Prawo oświatowe, system oświaty zapewnia w szczególności:

- 1) realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej **do kształcenia** się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, **odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju;**
- 2) **wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny;**
- 3) wychowanie rozumiane jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, **wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.**

Dlatego, szkoła pełni w działaniach związanych z edukacją zdrowotną, w tym profilaktyką, szczególną rolę. Nauczyciele, wspierając w tym zakresie obowiązki rodziców, powinni zmierzać do tego, aby uczniowie rozwijali świadomość zdrowia i kompetencje, niezbędne do utrzymania zdrowia fizycznego, psychicznego, społecznego i seksualnego, w tym w szczególności poprzez aktywność fizyczną, zdrowe odżywianie, higienę osobistą i sen,

redukowanie stresu, budowanie pozytywnych relacji społecznych, rodzinnych i partnerskich, unikanie zagrożeń i zachowań ryzykownych oraz dbałość o zdrowie i bezpieczne środowisko życia. Kluczowe jest tu wykorzystanie aktualnej wiedzy opartej na dowodach naukowych oraz wieloletnich doświadczeń z realizacji edukacji i profilaktyki zdrowotnej w Polsce oraz z innych krajów.

Mając powyższe na uwadze, w zgodnej ocenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki **konieczne jest zapewnienie wszystkim uczniom, na odpowiednim etapie edukacji, dostępu do rzetelnej wiedzy na temat szeroko rozumianego zdrowia, w tym profilaktyki, realizowanej w formie odrębnego, obowiązkowego i holistycznie ujmującego problematykę zdrowia przedmiotu, którego celem będzie również kształtowanie postaw i umiejętności w zakresie systematycznego monitorowania zdrowia i stosowania podstawowej profilaktyki zdrowotnej.**

Zaproponowana w projektach rozporządzeń Ministra Edukacji podstawa programowa nowego przedmiotu – edukacja zdrowotna zakłada, że **głównym celem przedmiotu jest kształtowanie kompetencji uczniów związanych z całościową dbałością o zdrowie oraz budowanie potencjału zdrowotnego własnego i otoczenia.**

Wymagania ogólne podstawy programowej w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna obejmują rozumienie powiązań między różnymi aspektami zdrowia i czynnikami na nie wpływającymi, zainteresowanie zdrowiem własnym i otoczenia oraz zaangażowanie w zdrowy styl życia. Zgodnie z założeniami podstawy programowej w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie jest wartością, o którą należy dbać zarówno w wymiarze fizycznym, psychicznym, seksualnym, społecznym i środowiskowym na wszystkich etapach życia. Przedmiot edukacja zdrowotna w zaproponowanej formule charakteryzuje się interdyscyplinarnym charakterem, łącząc elementy nauk: o zdrowiu, medycznych, społecznych, humanistycznych, przyrodniczych i ścisłych.

Podstawa programowa edukacji zdrowotnej została przygotowana z uwzględnieniem wieku i rozwoju psychofizycznego uczniów, którzy będą go realizować. Aby edukacja zdrowotna mogła być skuteczna i spełniała swoją prewencyjną funkcję **istotne jest, aby odpowiednie dla danej grupy wiekowej treści pojawiały się przed wystąpieniem sytuacji, w której będą potrzebne.** W szczególności odnosi się to do zachowań ryzykownych. Uczeń powinien zdobyć odpowiednią wiedzę i umiejętności zanim pojawi się potrzeba skorzystania z nich. Świadomość zagrożeń pozwala efektywnie im zapobiegać, w konsekwencji skutecznie tworzyć środowisko wolne od czynników zagrażających zdrowiu dzieci i młodzieży.

Treści nauczania tego przedmiotu edukacja zdrowotna obejmują dziesięć działów, które odzwierciedlają sfery funkcjonowania człowieka.

Klasy IV-VI szkoły podstawowej	Klasy VII-VIII szkoły podstawowej	Klasy I-III szkół ponadpodstawowych
Dział I. Wartości i postawy	Dział I. Wartości i postawy	Dział I. Wartości i postawy
Dział II. Zdrowie fizyczne	Dział II. Zdrowie fizyczne	Dział II. Zdrowie fizyczne
Dział III. Aktywność fizyczna	Dział III. Aktywność fizyczna	Dział III. Aktywność fizyczna
Dział IV. Odżywianie	Dział IV. Odżywianie	Dział IV. Odżywianie
Dział V. Zdrowie psychiczne	Dział V. Zdrowie psychiczne	Dział V. Zdrowie psychiczne
Dział VI. Zdrowie społeczne	Dział VI. Zdrowie społeczne	Dział VI. Zdrowie społeczne
Dział VII. Dojrzewanie	Dział VII. Dojrzewanie	Dział VII. Zdrowie seksualne

Dział VIII. Zdrowie seksualne	Dział VIII. Zdrowie seksualne	Dział VIII. Zdrowie środowiskowe
Dział IX. Zdrowie środowiskowe	Dział IX. Zdrowie środowiskowe	Dział IX. Internet i profilaktyka uzależnień
Dział X. Internet i profilaktyka uzależnień	Dział X. Internet i profilaktyka uzależnień	Dział X. System ochrony zdrowia

Większość działów tematycznych jest tożsama dla szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych, wyjątek stanowią: Dział VII. Dojrzwowanie, który został przewidziany tylko w szkole podstawowej oraz Dział X. System ochrony zdrowia, przewidziany tylko w szkołach ponadpodstawowych.

W szkole podstawowej przedmiot edukacja zdrowotna ma realizować następujące cele kształcenia:

1. Podejmowanie działań wspierających zdrowie we wszystkich jego wymiarach na wszystkich etapach życia.
Uczeń jest gotowy do podejmowania działań dotyczących sposobów zachowania, dbania i poprawy zdrowia we wszystkich jego wymiarach (tj. fizycznym, psychicznym, społecznym, seksualnym i środowiskowym), oraz do dbałości o bezpieczeństwo zdrowotne własne i innych osób.
2. Rozumienie i akceptacja przemian oraz procesów zachodzących w ludzkim ciele na wszystkich etapach życia.
Uczeń zna i rozumie proste pojęcia z zakresu zdrowia oraz zależności wybranych zjawisk i procesów zachodzących w ciele człowieka, w tym chorób i niepełnosprawności. Jest gotów do akceptowania zmian zachodzących w ciele człowieka.
3. Odpowiedzialne pełnienie ról społecznych i budowanie relacji opartych na wartości zdrowia, godności, szacunku i tolerancji na wszystkich etapach życia.
Uczeń zna i rozumie zasady funkcjonowania w różnych grupach społecznych oraz podstawowe obowiązki człowieka wobec rodziny i społeczności lokalnej. Postępuje z akceptacją i szacunkiem wobec siebie i innych osób. Dostrzega potrzeby innych osób i reaguje na nie.
4. Monitorowanie własnego stanu zdrowia we wszystkich jego wymiarach na wszystkich etapach życia.
Uczeń potrafi obserwować swój stan zdrowia w różnych sytuacjach, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Potrafi odbierać ze zrozumieniem komunikaty dotyczące swojego stanu zdrowia. Rozumie konsekwencje braku dbania o zdrowie.
5. Rozumienie czynników wpływających na zdrowie we wszystkich jego wymiarach.
Uczeń potrafi dostrzegać czynniki pozytywnie i negatywnie wpływające na zdrowie we wszystkich jego wymiarach (tj. fizycznym, psychicznym, społecznym, seksualnym, środowiskowym).

Na lekcjach tego przedmiotu uczniowie będą kształtować i rozwijać następujące umiejętności:

1. Realizowanie działań wpływających na utrzymanie, poprawę i ochronę zdrowia.
2. Rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu.
3. Budowanie pozytywnego wizerunku siebie i innych osób oraz podtrzymywanie zdrowych relacji interpersonalnych.
4. Promowanie w swoim otoczeniu postaw opartych na zdrowym stylu życia.
5. Monitorowanie aktualnego stanu zdrowia we wszystkich jego wymiarach.
6. Poszukiwanie, weryfikowanie i analizowanie informacji w zakresie własnego zdrowia i czynników na nie wpływających.

Z uwagi na to, że podstawa programowa przedmiotu edukacja zdrowotna obejmuje treści z zakresu wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji, nowy przedmiot ma zastąpić dotychczasowe, nieobowiązkowe zajęcia pn. wychowanie do życia w rodzinie.

W tym zakresie pragnę podkreślić, że treści nauczania przewidziane w działach: *Dojrzewanie, Zdrowie seksualne mają zabezpieczyć dzieci i młodzież przed seksualizacją*. Zadaniem edukacji zdrowotnej jest przygotowanie młodzieży do troski o własne zdrowie przez całe życie, do działań profilaktycznych, badań i odpowiedzialnych zachowań. **W podstawie programowej hasło „seksualizacja” jest wymienione wśród zagrożeń związanych ze sferą seksualną.** To szkoła ma być przekazicielem rzetelnej wiedzy nt. zdrowia człowieka – także w kontekście prokreacyjnym. Rzetelna i oparta na aktualnej wiedzy naukowej informacja o dojrzewaniu i zdrowiu seksualnym nie jest dla nikogo zagrożeniem. Ignorowanie takich zjawisk jak zainteresowanie młodych ludzi w okresie dojrzewania współżyciem seksualnym jest nieodpowiedzialne. W dobie Internetu i zalewie treści (w dużym stopniu szkodliwych) potrzebna jest rzetelna edukacja.

Przedmiot edukacja zdrowotna jest zgodny z Konstytucją RP oraz ma zapewnić każdemu uczniowi rzetelną i potrzebną mu wiedzę na temat kluczowych obszarów i aspektów zdrowia, w tym seksualnego i profilaktyki.

Wiedza o rozwoju psychoseksualnym i poinformowanie ucznia czego może się spodziewać w toku dorastania i dojrzewania nie jest zagrożeniem dla dzieci i młodzieży. Podobnie zresztą jak rozmowa z uczniami w szkole na trudne, również kontrowersyjne tematy, nie jest zachęcaniem do niepożądanych zachowań czy promowaniem niewłaściwych postaw, lecz dostarczeniem narzędzi do rozumienia otaczającej, często trudnej rzeczywistości.

Podsumowując, holistycznie zaprojektowana edukacja zdrowotna, w formie obowiązkowych zajęć dla uczniów na II i III etapie edukacyjnym, to przedmiot wyczekiwany od lat i bardzo potrzebny. Jego wprowadzenie zostało uzgodnione przez MEN, MZ, MSiP, a podstawy programowe wypracowało grono ekspertów. Filary tego przedmiotu to: zdrowie psychiczne, zdrowie fizyczne, zdrowy tryb życia, profilaktyka.

Wyjaśniam również, ocena z religii nie została zlikwidowana i nadal będzie obecna na świadectwie szkolnym.

Odnosząc się do sprawy konsultacji społecznych projektu nowego przedmiotu edukacja zdrowotna, uprzejmie wyjaśniam, że konsultacje publiczne w sprawie podstaw programowych kształcenia ogólnego (w tym również w zakresie edukacji obywatelskiej) trwały od 31 października br. do 21 listopada br.; informacje o tym znajdują się na stronie internetowej ministerstwa:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/edukacja-obywatelska-i-edukacja-zdrowotna---projekty-rozporzadzen-ministra-edukacji-skierowane-do-konsultacji-publicznych> .

Wszyscy zainteresowani mogli przesyłać swoje komentarze i uwagi w sprawie powyższych projektów.

Obecnie trwają szczegółowe analizy uwag i opinii przesłanych do resortu edukacji w ramach konsultacji i opiniowania projektu.

Równocześnie podjęto w MEN prace dotyczące zmiany podstawy programowej wychowania fizycznego w celu zmodyfikowania zawartych w niej treści w zakresie bloku tematycznego *Edukacja zdrowotna* .

Wyjaśniam również, że wprowadzenie nowych przedmiotów nie oznacza automatycznie konieczności zakupu dla każdego ucznia podręczników do tych przedmiotów. Zgodnie bowiem z ustawą o systemie oświaty nauczyciel może zdecydować o realizacji programu nauczania:

- 1) z zastosowaniem podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego,
- 2) bez zastosowania podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego.

W tym kontekście istotne jest również, że w przypadku przedmiotu edukacja zdrowotna Ministerstwo Edukacji Narodowej planuje, we współpracy z Ministerstwem Zdrowia i Narodowym Funduszem Zdrowia, przygotowanie i publikację na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej dodatkowych materiałów edukacyjnych. W tym celu, Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie – placówka doskonalenia nauczycieli o ogólnokrajowym zasięgu działania – dokonuje obecnie przeglądu istniejących już cyfrowych materiałów edukacyjnych dotyczących edukacji zdrowotnej, również pod kątem zidentyfikowania braków w tym zakresie.

Minister Edukacji zamierza równocześnie zlecić wybranym uczelniom - w trybie przepisów art. 464 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*¹ - organizację kwalifikacyjnych studiów podyplomowych dla nauczycieli w zakresie edukacji zdrowotnej. Obecnie przygotowywane są materiały służące organizacji takich studiów i planowana sieć uczelni, które je poprowadzą. Sieć ta powinna gwarantować nauczycielom równomierny - na terenie całego kraju - dostęp do studiów. Uczelnie, które podejmą się organizacji ww. studiów będą zobowiązane realizować je zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela². Przepisy te umożliwiają organizację kwalifikacyjnych studiów podyplomowych dla nauczycieli posiadających już uprawnienia do nauczania innego przedmiotu. Program studiów powinien zapewnić przygotowanie merytoryczne i metodyczne do nauczania edukacji zdrowotnej. Ww. studia będą finansowane z budżetu Ministra Edukacji i będą bezpłatne dla nauczycieli. Ministerstwo Edukacji Narodowej zaplanowało w swoim budżecie środki finansowe na ten cel.

Poza organizacją przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć edukacji zdrowotnej poprzez umożliwienie uzyskania dodatkowych kwalifikacji podjęte zostały inne zadania służące doskonaleniu nauczycieli i wyposażeniu ich w niezbędne materiały edukacyjne i materiały metodyczne.

Na podstawie przepisów art. 60 ustawy Prawo oświatowe³ Minister Edukacji ustala na każdy rok szkolny kierunki polityki oświatowej państwa. W roku szkolnym 2024/2025 jednym z kierunków polityki oświatowej państwa jest edukacja prozdrowotna w szkole, w tym kształtowanie zachowań służących zdrowiu, rozwijaniu sprawności fizycznej i nawyku aktywności ruchowej oraz nauki udzielania pierwszej pomocy. Przyjęcie przez Ministra Edukacji kierunku polityki oświatowej stanowi – wynikające z przepisów prawa – zobowiązanie dla publicznych placówek doskonalenia nauczycieli do organizowania doskonalenia w tym zakresie. Placówki mają zatem obowiązek organizowania w tym roku szkolnym form doskonalenia w zakresie edukacji zdrowotnej adresowanego do nauczycieli, a przede wszystkim do nauczycieli biologii, przyrody, wychowania fizycznego, wychowania do życia w rodzinie i psychologów.

Z wyrazami szacunku

¹ t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 742

² t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 453

³ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 737

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/